

Digitally signed by
Library TUM
Reason: I attest to the
accuracy and integrity
of this document

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**FACULTATEA INGINERIE MECANICĂ, INDUSTRIALĂ ȘI
TRANSPORTURI
DEPARTAMENTUL INGINERIA FABRICAȚIEI**

ECONOMIA FIRMEI

NOTE DE CURS

**Chișinău
Editura „Tehnica-UTM”
2021**

CZU 658.5(075.8)

E 15

Notele de curs la disciplina *Economia firmei* sunt destinate studenților cu studii la zi și cu frecvență redusă pentru specialitățile ingineresti, tehnice și economice în instituțiile de învățământ superior. Fiecare temă conține atât partea teoretică care este expusă într-o formă destul de accesibilă, cât și diferite scheme, tabele și relații de calcul. La finele fiecărei teme sunt prezentate întrebări de recapitulare și verificare a cunoștințelor.

Compilare: conf. univ., dr. Aliona DODU

conf. univ., dr. Veronica GARBUZ

asist. univ. Lilia CHISELIOV

Recenzent: prof. univ., dr. hab. Rodica PERCIUN

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN RM

Economia firmei: Note de curs / Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi, Departamentul Ingineria Fabricației; compilare: Aliona Dodu [et al.]. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2021. – 256 p.: fig., tab.

Bibliogr.: p. 254-256 (21 tit.). – 50 ex.

ISBN 978-9975-45-705-7

658.5(075.8)

E 15

Redactor E. Balan

Bun de tipar 29.06.21 Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar RISO Comanda nr. 60

MD-2004, UTM, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 168

MD-2045, Chișinău, str. Studenților, 9/9

ISBN 978-9975-45-705-7

© UTM, 2021

CUPRINS

PREFATĂ.....	7
Tema 1. Elemente introductive privind economia firmei	10
1.1. Economia firmei versus teoria microeconomică.....	10
1.2. Relația dintre economia națională și întreprinderi	12
1.3. Obiectul și domeniile de abordare ale economiei firmei	17
Tema 2. Întreprinderea – agent economic central al economiei de piață.....	23
2.1. Noțiunea de întreprindere sau firmă.....	23
2.2. Trăsăturile definitorii ale întreprinderii.....	25
2.3. Tipuri de întreprinderi	29
2.4. Rolul și funcțiile întreprinderii.....	31
2.5. Finalitățile întreprinderii	32
2.6. Formele organizatorico-juridice ale întreprinderilor din Republica Moldova	35
Tema 3. Planificarea activității întreprinderii	44
3.1. Esența și principiile planificării activității întreprinderii	44
3.2. Planul de activitate și dezvoltare al unităților economice și indicatorii de rezultate.....	46
3.3. Capacitatea de producție: esența și metodele de calcul	49
3.4. Metodologia determinării capacității de producție	51
3.5. Planul de afaceri: conținutul și modul de elaborare	55
Tema 4. Personalul întreprinderii.....	60
4.1. Personalul unității economice: componență și structură.....	60
4.2. Evaluarea și selecția personalului	61
4.3. Indicatorii mobilității și stabilității personalului	72
4.4. Normarea muncii.....	74
4.5. Productivitatea muncii: esența, indicatorii și metodele de calcul	77

4.6. Căile de sporire ale productivității muncii. Efectele sporirii productivității muncii asupra rezultatelor activității economice.	81
Tema 5. Remunerarea și motivarea muncii	86
5.1. Principalele forme de motivare ale personalului unității economice	86
5.2. Noțiuni de salariu. Principiile generale ale sistemului de salarizare	89
5.3. Sistemul tarifar: noțiuni și elemente de bază. Rețeaua tarifară unică.....	91
5.4. Sistemul de adaosuri și premii la salariu.....	97
5.5. Structura fondului de salarii	99
Tema 6. Activele imobilizate	101
6.1. Componența și structura.....	101
6.2. Uzura fizică și morală a activelor imobilizate.....	104
6.3. Indicatorii privind utilizarea fondurilor fixe de producție .	106
Tema 7. Activele circulante ale unității economice.....	111
7.1. Componența fondurilor circulante ale întreprinderii.....	111
7.2. Estimarea utilizării fondurilor circulante în producție	115
7.3. Economisirea elementelor fondurilor circulante la întreprindere	118
7.4. Mijloacele circulante și căile de accelerare a rotației lor ...	121
Tema 8. Activitatea comercială a întreprinderii.....	129
8.2. Fundamentul activităților comerciale a întreprinderii, cunoașterea piței și satisfacerea nevoilor	129
8.3. Obiectivele comerciale ale întreprinderii	131
8.4. Activitatea de aprovizionare a întreprinderii.....	133
8.5. Elaborarea comenzilor de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderii.....	135
8.6. Planul de aprovizionare al întreprinderii.....	139

8.7. Conținutul planului și al programelor de aprovizionare a unităților economice.....	141
8.8. Depozitarea mărfurilor	145
Tema 9. Costurile de producție	149
9.1. Esența și tipologia costurilor de producție	149
9.2. Structura costului de producție.....	154
9.3. Metode de calcul al costului de producție.....	157
9.4. Minimizarea costurilor de producție	161
9.5. Căile de reducere a costurilor de producție.....	161
10.1. Definierea și clasificarea proceselor de producție	166
10.2. Tipurile de producție	168
10.3. Organizarea producției de flux, pe linii de fabricație.....	170
10.4. Organizarea fabricării produselor după metodele producției individuale și în serie mică.....	174
10.5. Organizarea spațială a unităților de producție în condițiile producției individuale sau în serie mică.....	175
10.6. Ciclul de producție	175
Tema 11. Politica de prețuri.....	180
11.1. Definierea și esența prețului.....	180
11.2. Sistemul de prețuri și metodele de formare a lor	183
11.3. Tipuri de prețuri	184
11.4. Funcțiile prețului	186
11.5. Factorii de influență ai prețului.....	188
11.6. Metode de determinare a prețului	192
11.7. Ajustarea prețurilor	194
Tema 12. Profitul - rezultatul final al activității întreprinderii	197
12.1. Veniturile și cheltuielile ca factori determinanți ai profitului (pierderii).....	197
12.2. Profitul: esența, tipologia și metodele de calcul.....	199

12.3. Factorii care influențează mărimea profitului	200
12.4. Rentabilitatea: esența, tipologia și metodele de calcul.....	202
12.5. Pragul de rentabilitate al unității economice	203
12.6. Repartizarea profitului net.....	207
Tema 13. Eficiența economică și competitivitatea	210
13.1. Caracteristicile eficienței economice	210
13.2 Creșterea eficienței.....	213
13.3. Structura și importanța competitivității.....	214
Tema 14. Funcția de cercetare-dezvoltare	210
14.1. Importanță, definiție și conținut	225
14.2. Asimilarea de produse și tehnologii noi.....	227
14.3. Structuri organizatorice ale compartimentului de cercetare- dezvoltare	232
Tema 15. Strategii economice ale întreprinderii.....	210
15.1. Definiția și componentele strategiei.....	236
15.2. Tipologia strategiilor manageriale	239
15.3. Procesul de management strategic	248

PREFAȚĂ

În condițiile relațiilor de piață, în centrul activității economice se află *întreprinderea* - veriga principală a întregii economii naționale. Anume la nivelul întreprinderii se creează produsele necesare societății, se prestează serviciile respective. De aceea, studierea diverselor aspecte ale activității întreprinderii constituie o condiție obligatorie pentru pregătirea specialiștilor calificați în domeniul economiei.

Studierea unității de curs *Economia firmei* va permite familiarizarea studenților cu conceptele: planificare, producție, preț, profit, capacitate de producție, productivitate, eficiență, resurse umane, salariu, motivare, cercetare-dezvoltare, strategie etc. utilizate în gestiunea întreprinderilor. Pentru însușirea unității de curs de către studenți, drept bază servesc cunoștințele obținute la disciplinele *Principiile economiei de piață, Teoria economică* etc.

În cadrul unității de curs *Economia firmei* sunt descrise funcțiile, locul și rolul întreprinderilor (firmelor) în economia țării, sunt examinate în mod detaliat aspectele activității economice și ale organizării gestiunii întreprinderii corespunzător mărimii lor, specificului ramurii din care fac parte, formelor de proprietate, sunt explicate modalitățile, obiectivele și principalele motive pentru crearea, extinderea și lichidarea anumitor întreprinderi.

Acest curs a fost conceput pentru a forma competențe de a înțelege modul în care economiștii gestionează resursele de care dispune compania într-un mod eficient și rațional.

Cursul este adresat studenților specialității *Inginerie și management în sisteme de producție, Tehnologii informaționale, Calculatoare, Business și administrare*. Ulterior, educabilii vor

valorifica aceste informații și vor elabora recomandări și sugestii de îmbunătățire a diferitelor aspecte ale economiei firmei.

Competențe prealabile:

- cunoașterea și înțelegerea conținuturilor teoretice ale acestei discipline, precum întreprinderea, firma, mediul întreprinderii, piața, funcțiile întreprinderii, resursele, structura organizatorică etc.;

- cunoașterea etapelor planificării unei afaceri;
- cunoașterea etapelor procesului de producție;
- efectuarea analizei mediului intern și mediului extern al întreprinderii.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe profesionale:

CP2. Elaborarea modelelor pentru descrierea fenomenelor și a proceselor practice.

CP3. Elaborarea, proiectarea și analiza alternativelor de rezolvare a operațiilor /situațiilor economice.

Competențe transversale:

CT2. Identificarea corectă a rolurilor și a responsabilităților în echipele pluridisciplinare de lucru, aplicarea tehnicilor /principiilor de relaționare eficientă în procesul lucrului în echipă.

CT3. Utilizarea principiului de valorificare continuă, utilizarea oportunităților de formare continuă, a instrumentelor și a resurselor de învățare pentru dezvoltarea profesională și personal.

Finalitățile cursului

Studentii vor fi capabili:

- să prezinte caracteristicile diferitelor tipuri de întreprinderi, a rolului acestora în economie, a activităților și a resurselor acestora;

- să explice și să interpreteze metodele de alocare și utilizare a resurselor din punct de vedere al rezultatelor și a eficienței;
- să prezinte diferite tipuri de inovare ca premise ale dezvoltării întreprinderilor;
- să utilizeze limbajul specific economiei întreprinderii;
- să elaboreze un plan de afaceri;
- să identifice oportunitățile de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare.

Structura și conținutul notelor de curs sunt elaborate în conformitate cu programul de studiu al acestei discipline în instituțiile de învățământ superior. Fiecare temă este expusă într-o formă accesibilă, în lucrare sunt inserate diferite scheme, tabele și grafice.

BIBLIOGRAFIE

1. AVRAM, L. *Gestiunea financiară a firmei*. Note de curs. Târgu-Mureș: Ed. „Dimitrie Cantemir”, 2008. - 167 p.
2. BĂLĂȘOIU, V., DOBÂNDĂ, E., SNAK, O. *Managementul calității produselor și serviciilor*. Timișoara: Editura Orizonturi Universitare, 2003. - 264 p.
3. BLAJ, I., CIORNÂI, N. *Economia firmelor contemporane*. Chișinău: Ed. Prut internațional, 2003.
4. COSTEA, C., SASEANU, S. *Economia comerțului intern și internațional*. București: Ed.Uranus, 2009.
5. DUMITREAN I. *Influența timpului asupra evaluării afacerilor. Analiză. Diagnostic. Evaluare*. Iași: Edit. Universității A.I. Cuza, 2012. - 243 p.
6. DODU A., GUMENIUC I. *Managementul întreprinderii*. Chișinău: Editura „Tehnica-UTM”, 2014. - 172 p., c.t. 10,75. ISBN 978-9975-45-342-4.
7. DODU A., COVDII G., GÎRBU M. *Economia și statistica ramurii*. Chișinău: Editura „Tehnica-UTM”, 2015. 64 p., c.t.4,0. ISBN 978-9975-45-379-0.
8. DODU A., GUMENIUC I. *Managementul general*. Chișinău: Tehnica-UTM, 2016, p.107, c.t. 6,75. CZU 005 D 61.
9. GARBUZ, V., PETELCA, O. *Modelarea proceselor de business – provocări și performanțe actuale*. In: „The use of modern educational and informational technologies for the training of professional competences of the students in higher education institutions”. The scientific-practical conference with International participation, December 6-7, 2019, Bălți: Tipografia din Bălți, 2019, p. 241-247 (0,5 c.a.), ISBN 978-9975-3369-3-2.

10. GARBUZ, V., TOPALA, P. *Economic mechanism of influence on the development of human capital trained in research*. In: International Journal of Modern Manufacturing Technologies (SCOPUS), Vol. IX, No. 1, 2017, p. 25-34, ISSN 2067-3604.

11. GHEORGHITĂ, M. *Economia întreprinderii industriale: Manual universitar*. Chișinău: Editura Cuvântul-ABS, 2011.

12. GUTIU, T., BALAN, A. *Economia unităților economice: teste și aplicații*. Chișinău: ASEM, 2011.

13. HAPENCIUC, V. *Economia întreprinderii*. Iași: Editura Sedcom Libris, 2008.

14. IONESCU, I., IONAȘCU, V., POPESCU, M. *Economia întreprinderii de turism și comerț*. București: Editura Uranus, 2002.

15. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03.01.1992, publicată la 28.02.1994 în Monitorul Parlamentului nr.2, art.33 (cu completările ulterioare) disponibil la: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=311735&lang=1>

16. MALCOCI, C. *Economia firmei*. Notițe de curs. Bălți: Universitatea de Stat „Alec Russo”, 2005.

17. NASTASE, M. *Economia întreprinderii*, ASE București, disponibil la: <http://www.BIBLIOTECA-DIGITALA.ASE.RO/BIBLIOTECA/CARTE2.ASP?ID=147&IDB>

18. NISTOR, I. *Teorie și practică în finanțarea întreprinderilor*. Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004.

19. OLEINIUC M., CHISELIOV L., SLUTU R., *Culegere de probleme la disciplinele "Economia firmei", "Marketing", "Logistică", "Managementul aprovizionării și desfacerii", "Managementul calității" pentru studenții la specialitățile 363.1 "Business și administrare", 364.1 "Finanțe și bănci", 361.1 "Contabilitate" : (Ciclul 1) / Oleiniuc Maria, Chiseliov Lilia, Slutu*

Rodica; Univ. de Stat "Alec Russo" din Bălți, Fac. Științe Reale, Econ. și ale Mediului, Catedra Științe Econ. Bălți: INCE, 2018. – 111 p.: tab. ISBN 978-9975-3202-3-8.

20. PUIU, C. *Economia întreprinderii*, disponibil la: <http://cis01.central.ucv.ro/csv/curs/ei/>

21. SAVU, L. *Probleme actuale ale evaluării întreprinderii*. București: Ed. Universității, 2008. - 193 p.